Česká a světová literatura do poloviny 19. století

MGR. N. POSSELTOVÁ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

J. K. Tyl

VY_32_INOVACE_06_1_20_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

esf evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje a charakteristika autora

- 1808–1856
- dramatik, prozaik, básník, kritik, publicista
- zakladatel moderního českého divadla
- tvůrce textu národní hymny
- jezdil s kočovnými divadelními společnostmi
- později vytvořil vlastní divadelní soubor v Kajetánském divadle
- dramaturg českých her ve Stavovském divadle
- zbytek života kočovný herec, zemřel v bídě

Dílo

4

- Próza:

Dekret kutnohorský

Poslední Čech

(vzoroví hrdinové, láska k vlasti a morální hodnoty)

- Divadelní hra se zpěvy:

Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka

hudba František Škroup

píseň Kde domov můj

Ostatní divadelní hry

- Dramatické báchorky:

Strakonický dudák

Jiříkovo vidění

Tvrdohlavá žena

Lesní panna aneb cesta do Ameriky

- Historické hry:

Jan Hus, Kutnohorští havíři

- Hry ze současného života:

Paní Marjánka, matka pluku

Strakonický dudák

- Strakonický dudák aneb Hody divých žen
- lidová báchorka se zpěvy
- zabývá se soudobými problémy (i slova písní)
- odsuzuje Čechy, kteří odešli do zahraničí
- navazuje na dobově oblíbené hry o polepšení hlavního hrdiny

Ukázka

VÝSTUP ČTRNÁCTÝ

ALAMIR se svým lidem ozbrojeně, PŘEDEŠLÍ

ALAMIR: Kde je ten strůjce omamujících písní, jenžto se opovážil květinu mé lásky – zřetelnici duše mé – plamenem sladké touhy naplnit, že se nyní po něm obrací a prahne?

VOCILKA: Co račte vlastně poroučet? Koho hledáte?

ALAMIR: Jsi ty ten černokněžník, co mi skrze svou proklatou hru princeznu Zuliku odloudil, že by teď i slabý otec její dané slovo zrušil, kdyby meče mého nebylo? Jsi ty ten český dudák?

VOCILKA: (skočí za Švandu): S dovolením – já jsem jen chudák; ale tohle je ten čarodějník s dudama!

ALAMIR: Chopte se ho! Však já mu ukážu residenci, která všem jeho kouskům odolá a kde mu dozajista chuť přejde chtít panenské růže vlasti naší sladkým toužením sváděti. Odveďte ho!

ŠVANDA: Ale dovolte, pane, to je – Vocilko, cekretáři, pomoz! (mezitím ho ozbrojenci odvedou)

ALAMIR: A ty, jenžto jsi bezpochyby pomocník a otrok jeho – běž a navrať se k lidům vašich krajin a zvěstuj tam, že se tu stane takovou mírou každému, kdo se opováží kroky své do našich zemí za podobným cílem obrátit. Jdi!

Otázky a úkoly

8

- 1. Označ literární druh: lyrika – epika – drama.
- 2. Označ literární formu: próza – poezie.
- 3. Označ žánr: povídka – komedie - novela – román – tragédie – romaneto – činohra.
- 4. Napiš hlavní myšlenku díla.
- 5. Na jaké části celé dílo dělíme?
- 6. Vypiš hlavní postavy díla a charakterizuj je.
- 7. Z jaké části hry je následující ukázka?
- 8. Jak se nazývají části psané odlišným písmem?
- 9. Co označuje výraz PŘEDEŠLÍ?
- 10. Vysvětli výrazy: naplnit plamenem sladké touhy, zřetelnice duše mé, zvěstuj tam, servitore, cekretář , panenská růže.
- 11. Jak se zachoval Vocilka?
- 12. Co lze soudit o jeho charakteru?
- 13. Koho nazývá Alamir kouzelníkem a proč?
- 14. Jakým jazykem hovoří Vocilka, jakým Alamir?
- 15. Jak vysvětlíš poslední promluvu Alamira?
- 16. Zařaď dílo do literárněhistorického kontextu.

Použitá literatura

- TYL, Josef Kajetán. *Strakonický dudák, aneb, Hody divých žen*. V nakl. Artur vyd. 2. Praha: Artur, 2012, 84 s. D (Artur). ISBN 978-80-87128-82-4.

- POLÁŠKOVÁ, Taťána, Ivana DOROVSKÁ a Yvonne KONEČNÁ. *Literatura pro 2. ročník středních škol*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-131-2.

- DOLEJŠÍ, Pavel. *Školní slovník českých spisovatelů: 331 českých spisovatelů od počátku písemnictví do současnosti*. 3. vyd. Humpolec: Pavel Dolejší – nakladatelství a vydavatelství, 287 s. ISBN 80-864-8028-3.

- *Čeští spisovatelé 20. století*. 1. vyd. Československý spisovatel, 1985, 830 s.